

KÖLN KENT KÜTÜPHANESİ

Çev : Tülin GÜRKANLAR

Hacettepe Ün. Kütüphanecilik ve
Dokümantasyon Enstitüsü Asis.

Kent Kütüphanelerinin açık olduğu hergün, binlerce insan bilgi edinebilmek ve zamanını iyi değerlendirebilmek için bu kütüphanelere akın ediyor. Her meslekten yetişkinler, gençler ve çocuklar kitap raflarının önünde bunları dikkatle inceleyerek, bazı kitapları karıştırıyorlar, kütüphane memurlarına sorular sorar, kartoteksten kitap adları bulur, müracaat eserlerinden ve dergilerden yararlanırlar. Sonunda bilimsel değeri olan kitaptan polisiye romana kadar, ne kadar kitap arzu ederlerse ödünç alıp eve götürebilirler.

Bu kitapların bazıları çoğu zaman ne şube kütüphanesinin, ne de gezici kütüphanenin koleksiyonundandır. Bunlar kütüphaneler arası işbirliğine dayanılarak ya merkez depodan, yahut başka bir şube kütüphanesinden, eğer çok özel bilimsel kitaplar isteniyorsa, çoğunlukla ülkenin başka bir kent kütüphanesinden getirtilir.

Kent Kütüphanesi bilgi merkezi ve «Kitap dolabı» olarak bütün Köln'lüler tarafından maddi yardım görür. Bu yüzden Köln'lülerin kentlerinin kütüphane siste-

mi, bunun gelişimi ve gelecekteki plânları, şube kütüphaneleri, belli bir konuya ayrılmış kütüphaneleri ve gezici kütüphaneleri üzerine bilgi edinmeleri ve bundan ne şekilde yararlanabileceklerini öğrenmeleri gereklidir. Her okuyucu ayrıca kendi kütüphanesini çok iyi tanımalı, orada kendini evinde hissedebilmeli ve hangi kitapları okumuş olduğunu ve bundan sonra hangilerini okumak istediğini not ettiği kâğıtları nerede saklayacağını bilebilmelidir.

KÖLN KENT KÜTÜPHANESİNİN GELİŞMESİ :

Kitap koleksiyonu; 1890'da 1.987, 1910'da 28.748, 1933'de 113.706, 1939'da 145.244, 1946'da 34.552, 1953'de 113.320, 1967'de 415.431, 1971'de ise 2.200.000 dir.

Aynı yıllar içinde okuyucu sayısı 619, 13.755, 21.228, 21.619, 10.900, 22.443, 55.262 ve 66.000 dir. Ödünç verilen kitap sayısı ise; 4.352, 188.759, 397.052, 373.543, 269.316, 457.383, 1.603.951 ve 300.000 dir.

ŞUBE KÜTÜPHANELERİ :

Köln kentinin 18 şube kütüphanesi vardır ve daha da fazlası plânlanmıştır. Bunlar daha çok nüfusun yoğun olduğu semtlere yapılmışlardır. Kütüphane binası olarak plânlanan Zolltock'daki ve Kalk'daki şube kütüphanelerinden başka diğer kütüphaneler iş veya idare yapılarında, okullarda, büyük meskenlerde ve çoğunlukla merkezî yerlerde kurulmuşlardır. Nippes'deki özel çocuk kütüphanesinden başka bütün şube kütüphanelerinin hem yetişkinler hem de çocuklar ve gençler için koleksiyonları vardır. Kütüphanelerin kitap mevcudu 8.000 ilâ 23.000 cilttir; çoğunun ise 15.000 den fazla mevcudu vardır.

1965 yılında bu kütüphanelerin ikisinin yeni ve daha büyük yapılarla taşınması sonucu bütün şube kütüphaneleri, okuyucunun kitapları raflardan kendi kendilerine seçebilecekleri «Açık Raf Tipi Kütüphaneler» şekline sokuldular. Kitaplar, kitap mevcudunu bildiren ve bunu çeşitli yönlerden tanıtabilen katalog fişlerinin yardımıyla da seçilebilirler. Kütüphanecilerden istenilen bilgi alınır.

DİĞER TİPTEKİ KÜTÜPHANELER:

Genel şube kütüphanelerinin yanında Köln Kent Kütüphanesi sisteminde Nippes'teki Çocuk ve Gençlik Kütüphanesinden başka; 1966 dan beri Deutz'daki Meslek Oku-

lu Merkezinde bir gençlik kütüphanesi vardır. Kent Kütüphanesine ayrıca Riehl Bakımevindeki yaşlılar için kurulmuş bir kütüphane ile, Körler Kütüphanesi de bağlıdır. Müziksevenler, Müzik Kütüphanesinde bu konuyla ilgili eserleri, notaları ve orada dinlenebilen plakları bulabilirler.

Daha sonrası için kurulması düşünülen ilk Hastane Kütüphanesi belli okuyucu grupları için kütüphane hizmetlerinin yeni olanaklarını verecektir.

GEZİCİ KÜTÜPHANELER :

Her semtte, hele bunlarda nüfus yoğunluğu çok azsa, kütüphane yapıları kurulamaz. Bunların görevlerini gezici kütüphaneler yerine getirir. Her taşıtın içinde daima değiştirilen yetişkinler ve çocuklar için hazır bulundurulmuş 4.000 kitap ve dergi vardır.

Gezici Kütüphaneler çoğunlukla haftada iki saat, tabelâlarla belirlenmiş olan ve şu anda sayısı 32 yi bulan durak noktalarında dururlar.

Durak noktaları plânı, kentin gelişmesine ve kütüphane sistemine göre uygulanmaktadır.

Şube kütüphanelerinde olduğu gibi gezici kütüphanelerde de «Açık Raf Sistemi» vardır. Kataloglar gezici kütüphanelerin merkez kitap deposundaki tüm mevcudunu oku-

yucuya gösterir, bir kütüphaneci de okuyucuya kitap seçiminde yardım eder. Kütüphaneci burada daha çok kent içi veya kent dışı kütüphaneler arası işbirliğinde verilecek siparişleri yerlerine ulaştırmakla görevlidir.

MERKEZ KENT KÜTÜPHANESİ

Köln'ünki gibi büyük bir kütüphane sistemine bir merkez kütüphanesi gereklidir. Burada şube kütüphanelerinden çok daha büyük bir kitap koleksiyonu yer almalı ve bu öyle çeşitli şekilde seçilmiş olmalı ki, özel ilgilere ve meslekî bilgilere sahip bir okuyucu dahi burada ihtiyacı olan kitapları bulabilmelidir. Müracaat kitapları ve dergileri olan bir okuma salonu kütüphanede yoğun bir çalışmayı sağlayabilmeli ve genel bilgi servisinin de temeli olmalıdır. Bunun yanında böyle bir kütüphanenin merkezi kitap sağlama ve kitapların kayıt işlemlerinin yapıldığı ve sistemin bütün kütüphaneleri için katalog fişlerinin çıkarıldığı müdüriyet ve onun bölümlerini kapsayacak odaları da olmalıdır. Kent içi ve kent dışı kütüphanelerarası işbirliği sistemi de toplu katalog ve kitap listelerinden yararlanılarak kitap deposu ve küçük okuma salonuyla Johannishaus adlı yapıda uygulanmaktadır. Mamafih mimarlar ve kütüphaneciler Josef-Haubrich Hof'da, Neumarht'ın yakınında Halk Eğitim Merkezi ve yeni Güzel Sanatlar Sergi Salonu yanında yapıla-

cak olan Merkez Kent Kütüphanesinin yapımında çalışmaktadırlar.

Kütüphane Bir Labirent Değildir

Okuyucu burada pek kısa bir zamanda bütün kütüphanelerin mevcudunu bildiren fişlerin bulunduğu katalogların yardımıyla aradığını bulabilir.

- 1 — **Alfabetik Katalog** : Bir yazarın hangi eserlerinin kütüphanede bulunduğunu gösterir. Fişler yazarın soyadına göre sıralanmıştır.
- 2 — **Kitap Adı Kataloğu** : Bu roman ve öykü cinsinden literatür içindir ve eğer okuyucu yazarın ismini bilmezse kitabı bulmakta yardımcı olur.
- 3 — **Konu Çevresi Kataloğu** : Romanları konularına göre gruplara ayırır, örneğin tarihi romanlar, polisiye romanlar.
- 4 — **Sistematik Katalog** : Bu katalog da bilimsel kitapları konulara göre ayırır.
 - A Genel müracaat eserleri - Kitap ve yazı
 - B Din
 - C Felsefe
 - D Psikoloji
 - E Pedagoji
 - F Tarih - Halk Bilgisi
 - G Plastik sanatlar
 - H Dil - Edebiyat

- L Müzik - Dans, Tiyatro - Film
- M Coğrafya, Etnoğrafya
- N Köln ve Ren Bölgesi
- Ö Hukuk - Devlet
- P Politika - Toplum
- Q Ekonomi
- R Matematik
- S Nazari ilimler
- T Teknik
- V Tarım - Ev İdaresi
- W Tıp
- X Spor ve oyun - El işleri
- Y Biyografiler
- Z Dergiler
- U Romanlar, Öyküler, Şiirler
- K Çocuk Kitapları

GÖZE GÖRÜNMEYEN

DİMENSİYON :

Kent Kütüphanesinin her okuyucusunun raflarda bulabildiğinden çok daha fazla kitaplar ve dergiler yararlanılmaya hazırdır.

Kent Kütüphanesinin tüm mevcudundan ve ülkenin diğer kentlerindeki kütüphanelerden, her şube kütüphanesinin, her gezici kütüphanenin ve diğer tipteki kütüphanelerin ihtiyacı olan kitaplar ve dergiler kütüphanelerarası iş birliği yoluyla sağlanabilir. Günlük bir transport bağlantısı sayesinde kütüphanelerin kitap siparişlerinin 24 saatten daha az bir zamanda sağlanabilmesi çoğu zaman mümkündür. Özel istekleri olan, okumaya meraklı okuyucular bundan her zaman yararlanmaktadırlar.

Telefonla Kent Kütüphanesine

günün her saatinde istekler bildirilebilir. Çalışma saatleri dışında otomatik bir telefon cevaplayıcısı haberleri ve soruları kaydeder.

Yalnız Köln sakinleri değil, herkes Kent Kütüphanesinden ve hizmetlerinden ücretsiz yararlanabilir. Okuyucu kayıt işleminde ve kitap ödünç vermede hemen hemen hiçbir formalite öngörülmemiştir. İlk geliste nüfus cüzdanı getirilir, daha sonra bütün kütüphaneler için geçerli olan bir okuyucu kartı yeterlidir. Kitabı geç getirmekten doğacak uyarma ücretleri kolaylıkla önenebilir. Her kime üç hafta süre yetmiyorsa, bu süre telefonla veya bir kartpostalla uzatılabilir. Bu yalnız kitabın bir başka okuyucu tarafından evvelden sipariş edilmiş olduğu zamanlar uygulanmaz. Herkes evvelden kitap sipariş edebilir. Kitabı ödünç alabileceği zaman kütüphane tarafından kendisine bildirilir.

Kitap Not Pusulaları :

Her kitap kartının cebinde kütüphanelerde bulunan kitap not pusulalarını koymak için yer vardır. Pek çok okuyucu hangi kitapları okumuş olduğunu ve daha okumak istediğini buraya not edebilir. İstenen kitapları bulabilmek için eğer yazar ve kitap adının yanına demirbaş numarası da eklenirse daha da kolaylaşır. Demirbaş numaraları kitap koleksiyonunun belli bölümlere ayrılışına ve raflarda dizilişine uygundur, her kitabın arkasında ve katalog fişinde bulunurlar.